

RE:START – SYSTÉMOVÁ PODPORA TRANSFORMACE STRUKTURÁLNĚ POSTIŽENÝCH REGIONŮ

Tomáš Burdych

Článek představuje způsob, jakým Ministerstvo pro místní rozvoj podporuje strukturálně postižené regiony. Zaměřuje se především na vládní strategii RE:START a činnost jejího výkonného týmu, který propojuje potřeby Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje s rozhodováním státu a dostupnými finančními nástroji. Ukazuje také, jak jsou potřeby regionů prostřednictvím akčních plánů převáděny do konkrétních opatření a úkolů jednotlivých resortů.

Úvod: proč je cílená pomoc potřebná

Hospodářský vývoj českých regionů je nerovnoměrný. Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj dlouhodobě nesou důsledky historického zaměření na těžký průmysl, jako jsou těžba uhlí, energetika, hutnictví a chemický průmysl. Strukturální změny spojené s útlumem tradičních odvětví se projevují nejen zánikem určitých pracovních míst, ale ovlivňují i podnikatelské prostředí, vzdělanostní strukturu nebo stav životního prostředí ve zmíněných krajích. Dopady změn lze pozorovat i jinde, například v demografickém vývoji a důvěře obyvatel v budoucnost regionu.

K typickým výzvám hospodářské transformace patří pomalejší hospodářský růst, nedostatek pracovních míst s vyšší přidanou hodnotou, odchod mladých a kvalifikovaných lidí, nižší podnikatelská aktivita, sociální vyloučení nebo potřeba vyrovnat se s dědictvím rozsáhlých území po těžbě. Řešení těchto

dlouhodobých výzev si lze jen stěží představit bez zapojení státu.

RE:START jako dlouhodobý rámec hospodářské proměny

Hlavním nástrojem podpory tří strukturálně postižených krajů (SPK) je Strategie hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje známá jako strategie RE:START. Vznikla na základě žádosti zmíněných krajů a rozhodnutí vlády připravit společný postup státu a regionálních partnerů. Od roku 2017 vytváří dlouhodobý rámec, jehož cílem je proměna struktury hospodářství, rychlejší hospodářský růst a zastavení zaostávání krajů. Neomezuje se přitom na odchod od uhlí, ale reaguje na širší soubor hospodářských, sociálních a environmentálních příčin strukturálního postižení.

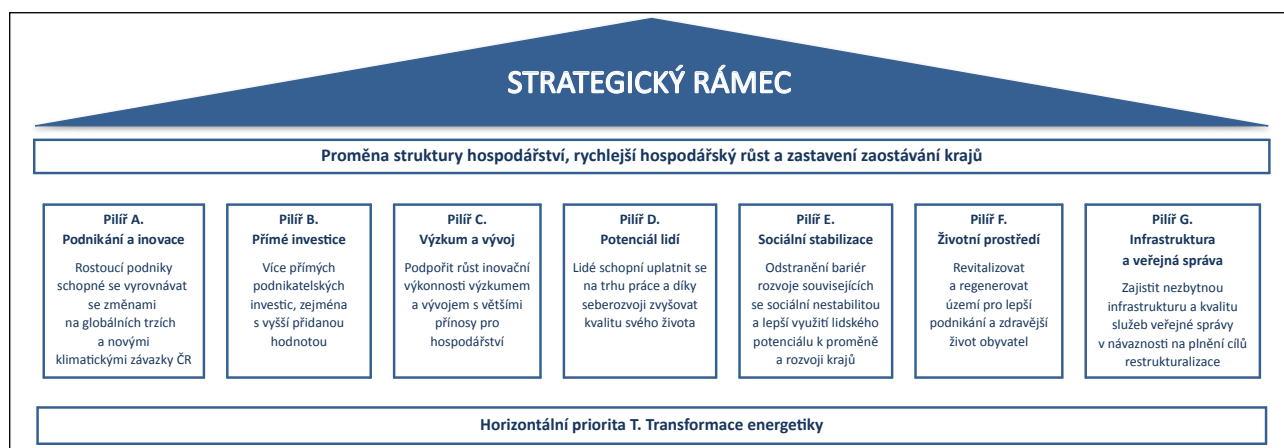
Strategický rámec jako základní prvek strategie vychází ze vstupních a makroekonomických analýz doplněných o pod-

něty z území, obsahuje dlouhodobé cíle a typová opatření. Ty pak souhrnné akční plány převádějí do konkrétních opatření a úkolů, včetně termínů, gesční odpovědnosti i předpokládaných zdrojů financování.

Strategický rámec člení podporu do sedmi provázaných pilířů (viz obrázek níže), které doplňuje horizontální priorita transformace energetiky.

Toto členění odráží skutečnost, že strukturální problémy regionů jsou vzájemně provázané a nelze je řešit pouze podporou jednoho odvětví nebo jedním typem intervence. Hospodářskou proměnu nelze zajistit ani jedním dotačním programem nebo izolovanou investicí. Důležitý je synergický efekt vzájemně se doplňujících opatření z různých oblastí.

Na rozdíl od Operačního programu Spravedlivá transformace (OPST), který na základě prostředků EU v tomto programovém období vyhláší konkrétní výzvy pro uhelné regiony, nemá stra-

Přehledná struktura tematických pilířů strategického rámce

tegie RE:START vlastní finanční obálku. Přínosem strategie je především její schopnost převádět potřeby regionů do konkrétních opatření a prosazovat jejich financování z existujících národních a evropských zdrojů, včetně OPST.

Tato opatření mohou mít povahu různých zvýhodnění, vymezených finančních prostředků nebo změny podmínek, které usnadní přípravu a realizaci potřebných projektů.

Opatření v akčních plánech, jejich vznik a aktualizace

Mezi konkrétní příklady typových opatření, se kterými pracuje strategie RE:START, patří například specifické výzvy pro SPK, bodová zvýhodnění projektů v rámci jejich hodnocení, určení přednostní alokace ve vyhlášené výzvě nebo vznik nového národního dotačního titulu. Dalším typem opatření může být požadavek na legislativní změnu nebo provedení chybějících analýz.

Za přípravu návrhů opatření a akčních plánů odpovídá v rámci Ministerstva pro místní rozvoj výkonný tým RE:START, který působí v Oddělení ohrožených území a regionů. Díky zastoupení ve

všech třech krajích může průběžně sbírat podněty regionálních partnerů a diskutovat je prostřednictvím regionálních stálých konferencí i při přímých jednáních s kraji, obcemi a dalšími aktéry.

Následně jsou návrhy opatření projednávány s příslušnými resorty, procházejí meziresortním připomínkovým řízením a akční plán je předkládán ke schválení vládě.

Výhodou strategie je její schopnost pružně reagovat na proměnu hospodářské situace a vznikající příležitosti nebo výzvy. To je možné díky pravidelné aktualizaci akčních plánů, kdy poslední, šestý, souhrnný akční plán pro roky 2025–2026 byl schválen v prosinci 2024.

Zmíněný plán obsahuje opatření na koordinaci přípravy kompetenčního a tréninkového centra pro polovodičový hodnotový řetězec, vytváření podmínek pro využití geotermální energie, pokračování dotačního titulu na demolice objektů v sociálně vyloučených lokalitách nebo aktualizaci opatření na zlepšení dopravního napojení průmyslových a rozvojových ploch.

Z hlediska naplňování opatření bylo v roce 2025 ze 104 sledovaných opatře-

ní 71 splněno a 19 evidováno jako částečně splněno, od roku 2017 pak bylo ve vazbě na strategii do území tří krajů alokováno 13,8 miliardy Kč. Jde přitom o prostředky z více zdrojů a programů; údaj proto nelze chápat jako rozpočet samotné strategie, ale jako výsledek koordinační a iniciační role jejího týmu.

Závěr

Strategie RE:START je příkladem cílené regionální politiky, která usiluje nejen o zmírňování rozdílů mezi kraji, ale také chce umožnit strukturálně postiženým krajům využít svůj rozvojový potenciál. Úspěšná pomoc není jen o investicích, ale také o kvalitní projektové přípravě a koordinaci veřejných politik na různých úrovních, aby se dosáhlo co největších synergií mezi nimi a konkrétními opatřeními. Strategie RE:START se snaží právě toto podpořit z národní úrovně, přitom budovat důvěru a partnerství s aktéry v území.

*Mgr. Tomáš Burdych
Oddělení ohrožených území a regionů
Odbor regionální politiky
Ministerstva pro místní rozvoj*

ENGLISH ABSTRACT

RE:START – Systemic Support for the Transformation of Structurally Disadvantaged Regions, by Tomáš Burdych

The article presents the strategy for supporting structurally disadvantaged regions by the Ministry of Regional Development. It focuses primarily on the RE:START government strategy and the activities of its executive team, which links the needs of the Ústí nad Labem, Moravian-Silesian and Karlovy Vary Regions with national decision-making and available funding tools. It also shows how regional needs have been transferred into specific measures and tasks for individual governmental ministries through action plans.